

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์และสังคมสมัยใหม่อย่างเห็นได้ชัด จนอาจกล่าวได้ว่านอกเหนือจากปัจจัย 4 ประการ ซึ่งเป็นพื้นฐานความต้องการของมนุษย์แล้ว การศึกษาได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญประการที่ 5 ที่ช่วยให้มนุษย์มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับความต้องการและความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2527 : 1) ดังนั้นความต้องการที่จะได้รับบริการทางการศึกษาในระดับสูงของประชาชนจึงทวีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะปัจจุบัน โอกาสทางการศึกษาของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้รับการขยายมากขึ้น ทั้งในด้านการเพิ่มจำนวนสถาบัน การศึกษาในระดับนี้ และการเก็บค่าเล่าเรียนที่ค่อนข้างต่ำ ก็ยิ่งทำให้ประชาชนทั่วไปชวนชวายเพื่อเข้ารับบริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษานี้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี การจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใด ตามหลักเศรษฐศาสตร์ถือว่าเป็นการลงทุน ในการผลิตกำลังคนให้ได้ตามความต้องการของประเทศ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อันจะก่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิตของประเทศโดยรวม (ธำรง บัวศรี 2529 : 29) ซึ่งการลงทุนนี้เป็นการลงทุนทั้ง 2 ฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายรัฐบาลและผู้เรียน หรือผู้ปกครองลงทุนร่วมกัน แต่จะแตกต่างกันในเรื่องสัดส่วนของค่าใช้จ่าย ที่แต่ละฝ่ายจะต้องจ่ายเพื่อการศึกษาขึ้น ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่ของสัดส่วนการรับภาระของค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาต่อคนต่อปีในแต่ละระดับ ระหว่างรัฐบาลกับผู้เรียนและผู้ปกครองแล้ว จะเห็นว่ารัฐบาลรับภาระค่าใช้จ่ายในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงทุกระดับการศึกษา จากข้อมูลในปีการศึกษา 2524 จะเห็นว่าในระดับประถมศึกษา รัฐบาลรับภาระเรื่องค่าใช้จ่ายเกือบทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาภาคบังคับ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาซึ่งไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ แต่รัฐบาลยังคงรับภาระในเรื่องค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปีถึงร้อยละ 81 ระดับอาชีวะ ร้อยละ 83 และยิ่งไปกว่านั้นในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาของคนส่วนน้อยเท่านั้น รัฐบาลยังต้องรับภาระถึงร้อยละ 93 (ประมวล เสนาฤทธิ์ 2527 : 124) ซึ่งการศึกษาในระดับอุดม

ศึกษานี้กล่าวกันว่าผู้เรียนจะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ หรือผลตอบแทน เฉพาะตัวสูงกว่าการศึกษาในระดับอื่น ดังนั้นผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับนี้จึงควรจะต้องรับภาระในการลงทุนเพิ่มขึ้น

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา (Post-Secondary Education) (วิจิตร ศรีสอาน 2518 : 1) ซึ่งได้แก่ การศึกษาในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาโท และปริญญาเอก สำหรับการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาโท และปริญญาเอกนั้นเรียกว่า การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งจะมีการจัดการเรียนการสอนแตกต่างออกไปจากระดับปริญญาตรี การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานี้ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2523 : 65) กล่าวว่า

เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดความชำนาญพิเศษ เป็นขบวนการถ่ายทอดพลังความคิด สืบเสาะแสวงหาวิชาการที่บริสุทธิ์ และปลูกคนเข้าสู่สภาวะที่เป็นเลิศในวิถีทางแห่งปัญญา ผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับนี้จะออกไปเป็นผู้เปลี่ยนแปลงสังคม เป็นนักวิชาการที่จัดจ้าน เป็นนักแสวงหาข้อมูล เป็นนักคิดและนักทำ และเป็นผู้ที่รู้แจ้งเห็นจริงในข้อมูลต่าง ๆ

ซึ่ง วิจิตร ศรีสอาน (ใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์, บรรณาธิการ 2523 : 80) ได้กล่าวถึงลักษณะของบัณฑิตศึกษามี 4 ประการที่เกี่ยวข้องกันอยู่ คือ

1. Specialization คือ มุ่งเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง
2. Research Oriented คือ เน้นในเรื่องการวิจัย ค้นคว้า
3. Professionalization คือ เรื่องการยกฐานะวิชาชีพ
4. Scholarship คือ การสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการ

การจัดการบัณฑิตศึกษาเพื่อให้เกิดลักษณะทั้ง 4 ประการดังกล่าวข้างต้นจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินลงทุนจำนวนมาก ทั้งในส่วนของรัฐและส่วนตัวของผู้รับการศึกษาเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ปัญหาการเงินจึงมีความสำคัญมาก สำหรับผู้ที่อยู่ในระหว่างการศึกษาดังที่ รุท บาร์รี่ และเบเนอริ วูล์ฟ (Ruth Barry and Bennery Wolf 1975 : 234 อ้างถึงใน คณทิ์สูงสถิตานนท์ 2518 : 2) ได้กล่าวว่า ปัญหาการเงินนั้นจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความวิตกกังวล หงุดหงิดไม่สบายใจอยู่ตลอดเวลา และปัญหาเรื่องเงินนี้ได้รับการจัดอันดับความสำคัญไว้สูงมาก คือจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนที่มีปัญหาเรื่องการเงิน เรียนไม่สำเร็จ ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณีย์ อุทุมพร (2527 : 65-66) ที่ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนิสิตบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านิสิตบัณฑิตที่เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง และถ้านิสิตมหาบัณฑิตต้องทำงานหารายได้เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาด้วยตนเองในระหว่างการศึกษาก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำเนินการนอกจากนี้จากผลการวิจัยของ ฉวีวรรณ วัฏฏานนท์ (2529 : 102) เรื่องการออกกลางคันของนิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : ภูมิหลัง และการรับรู้สาเหตุโดยอาศัยจากผู้ที่อยู่กลางคัน 4 ประเภท คือ ลาออก สอบตกออก ถูกจำหน่ายชื่อออก และไม่สำเร็จการศึกษาจำนวน 749 คน พบว่า ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่สูงมาก เป็นสาเหตุหนึ่งของการออกกลางคันของนิสิตมหาบัณฑิต

ในเรื่องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตที่ใช้จ่ายระหว่างการศึกษานี้ ได้มีผู้ศึกษาไว้บ้าง คือ เมื่อปี พ.ศ.2518 คณทิ์ สูงสถิตตานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย 8 ประเภท คือ ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าเสื้อผ้า ค่าบำรุงการศึกษา ค่ายานพาหนะไปกลับมหาวิทยาลัย ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าพักผ่อนหย่อนใจ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และในปี พ.ศ.2525 เพ็ญทิพย์ เกียรติกำจาย ได้ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษาในประเทศไทย โดยศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย 8 ประเภท เช่นเดียวกัน จากการที่มีผู้สนใจศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตมาเป็นระยะเช่นนี้ แสดงว่าค่าใช้จ่ายส่วนนี้มีความสำคัญต่อการวางแผนการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ที่ผู้รับการศึกษาจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทุก ๆ ด้านด้วยตนเอง ซึ่งปัจจุบันค่าครองชีพได้ขยับตัวสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากรายงานสถานการณ์เศรษฐกิจของธนาคารไทยพาณิชย์ (2531 : 3) กล่าวว่า

... อัตราเงินเฟ้อโดยคิดจากดัชนีราคาของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 ในเดือนเมษายน 2531 เมื่อเทียบกับร้อยละ 3.0 ในเดือนมีนาคม 2531 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างค่อนเนื่องกันมาตั้งแต่กลางปี 2530 และดัชนีราคาผู้บริโภคยังเพิ่มขึ้นในอัตราสูงมากถึงร้อยละ 4.4 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันในปี 2530

การเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้าต่าง ๆ นี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายของประชาชนทั่วไป รวมทั้งผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา ชั้นบัณฑิตศึกษา ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เก็บในอัตราที่สูงขึ้น ซึ่งเริ่มตั้งแต่ภาคต้น ปีการศึกษา 2529 (ตามระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย ฉบับที่ 2 พ.ศ.2528) แม้ทบวงมหาวิทยาลัยก็เริ่มสนใจและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตนี้อย่างจริงจัง (ตามหนังสือที่ ทม 0206/11743 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2531) แต่ยังไม่มีความรู้ใครศึกษาไว้เป็นข้อมูลปัจจุบัน การวิจัยของ คณะที่ สูงสถิตานนท์ ซึ่งได้ศึกษาเรื่องนี้ไว้เป็นเวลามากกว่า 10 ปีแล้ว ข้อมูลด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปทุกด้านตามที่กล่าวมา จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นิสิตบัณฑิตต้องใช้จ่ายในการศึกษา และเป็นข้อมูลที่ทันสมัยจึงน่าจะได้มีการศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจจะศึกษาต่อชั้นบัณฑิตศึกษาใช้ประเมินกำลังทางด้านค่าใช้จ่ายของตนเองก่อนที่จะตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ นอกจากนี้ข้อมูลนี้ยังเป็นประโยชน์สำหรับบัณฑิตวิทยาลัยในการวางแผนการศึกษา และเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารงานของทบวงมหาวิทยาลัยอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามตัวแปรต่าง ๆ คือ เพศ คณะวิชา สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา สถานภาพการทำงานและรายได้
3. ศึกษาปัญหาด้านการเงินของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้คือ

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กำลังศึกษาในระดับมหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต ปีการศึกษา 2531 รวมทั้งผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา 2530
2. ค่าใช้จ่ายของนิสิตเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างการศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งครอบคลุมค่าใช้จ่าย 10 ประการ คือ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ค่าหน่วยกิตและค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การศึกษา ค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
3. การคิดค่าใช้จ่ายของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย คิดโดยเฉลี่ยต่อปี
4. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ มี 6 ตัว คือ
 - 4.1.1 เพศ จำแนกเป็น 2 เพศ คือ เพศชายและเพศหญิง
 - 4.1.2 คณะวิชามี 12 คณะ และ 5 สาขาวิชา ได้แก่
 1. คณะวิศวกรรมศาสตร์
 2. คณะวิทยาศาสตร์
 3. คณะทันตแพทยศาสตร์
 4. คณะเภสัชศาสตร์
 5. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
 6. คณะรัฐศาสตร์
 7. คณะครุศาสตร์
 8. คณะนิเทศศาสตร์
 9. คณะเศรษฐศาสตร์
 10. คณะนิติศาสตร์
 11. คณะอักษรศาสตร์

12. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
13. สหสาขาวิชาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14. สหสาขาวิชาเสรีวิทยา
15. สหสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สภาวะแวดล้อม
16. สหสาขาวิชาปิโตรเคมี
17. สหสาขาวิชาเภสัชวิทยา

วิชาและสหสาขาวิชาเหล่านี้อาจจัดรวมไว้เป็น 4 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มสังคมศาสตร์ กลุ่มมนุษยศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์ชีวภาพ และกลุ่มวิทยาศาสตร์กายภาพ

- 4.1.3 สถานภาพการสมรส แบ่งได้เป็นสมรสแล้ว และยังเป็นโสด
- 4.1.4 ภูมิลำเนา แบ่งได้เป็น อยู่ในกรุงเทพมหานคร และอยู่ต่างจังหวัด
- 4.1.5 สถานภาพการทำงาน แบ่งได้เป็น ทำงานแล้ว และยังไม่ได้ทำงาน
- 4.1.6 รายได้ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่าเดือนละ 4,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้เดือนละตั้งแต่ 4,000 บาทขึ้นไป

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยทั้ง 10

ประเภท

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนไม่สมบูรณ์ได้เนื่องจาก

1. ข้อมูลการใช้จ่ายของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยเป็นเพียงข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในปีการศึกษา 2530 และ 2531 เท่านั้น
2. ค่าใช้จ่ายของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ถือการคิดค่าใช้จ่ายจากความทรงจำและการประมาณการของผู้ตอบเป็นหลัก ซึ่งอาจคลาดเคลื่อนจากการใช้จ่ายจริงบ้าง

คำจำกัดความของค่าใช้จ่าย

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดคำจำกัดความของคำสำคัญที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการศึกษา หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นิสิตต้องใช้จ่ายในทุก ๆ เรื่อง ระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ ซึ่งแบ่งออกเป็น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง และค่าใช้จ่าย โดยอ้อม หรือค่าใช้จ่ายส่วนตัว

1. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าหน่วยกิต และค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การศึกษา และค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์

1.1 ค่าอุปกรณ์การศึกษา ได้แก่ ค่าตำราเรียนและเอกสารประกอบการเรียน เครื่องเขียน เช่น ปากกา สมุด ค่าถ่ายเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการทำรายงาน เป็นต้น

1.2 ค่าหน่วยกิตและค่าบำรุงการศึกษา ได้แก่ ค่าเอกสารการลงทะเบียน ค่าลงทะเบียนแรกเข้าและค่าตรวจโรคเอ็กซเรย์ ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียมการศึกษา เป็นต้น

1.3 ค่าใช้จ่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การศึกษา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการไปศึกษานอกสถานที่ การไปร่วมประชุมสัมมนา การไปฟังบรรยายอภิปรายต่าง ๆ

1.4 ค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นิสิตต้องจ่ายไปในการทำวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งทำวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

2. ค่าใช้จ่ายโดยอ้อม หรือค่าใช้จ่ายส่วนตัว ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่นิสิตใช้จ่ายในระหว่างการ ศึกษา ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่ากิจกรรม พักผ่อนหย่อนใจ ค่าเสื้อผ้าเครื่อง- แต่งกาย และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

2.1 ค่าที่พัก ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าหอพัก ภาระต้องผ่อนส่งบ้าน หรือการที่ต้องจ่ายเงินช่วยเหลือในกรณีที่อยู่บ้านบิดามารดา หรือบ้านญาติพี่น้อง

2.2 ค่าอาหาร ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเป็นค่าอาหาร

2.3 ค่าพาหนะ ได้แก่ ค่าโดยสารพาหนะต่าง ๆ ที่เดินทางไปกลับสถานศึกษา และค่าเดินทางไปกลับภูมิลำเนาเดิม

2.4 ค่ากิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ ค่าทัศนอาจร ดูภาพยนตร์ สั่งลั่นท์
ค่าหนังสืออ่านเล่น เป็นต้น

2.5 ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ได้แก่ ค่าเสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า เครื่อง
ประดับต่าง ๆ เครื่องสำอาง เป็นต้น

2.6 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่ากิจกรรมทางสังคม (ค่า
ของขวัญ งานแต่งงาน งานศพ) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตร ค่าใช้จ่ายภายในบ้าน และ ค่าใช้จ่าย
ที่ต้องให้แก่บิดา มารดา หรือผู้อยู่ในอุปการะ

ค่าใช้จ่ายในการศึกษารายหัวต่อปีการศึกษา หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นิสิตต้อง
ใช้จ่ายไปในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยเฉลี่ยรายหัวต่อปี ระยะเวลา
12 เดือน โดยรวมทั้งช่วงที่เปิดและปิดภาคการศึกษา

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงรายหัวต่อปี หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นิสิต
ต้องใช้จ่ายไปเกี่ยวกับการศึกษา เฉลี่ยรายหัวต่อปี

ค่าใช้จ่ายส่วนตัวรายหัวต่อปี หมายถึง ค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยเฉลี่ยรายหัวต่อปีของ
นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างที่ศึกษาอยู่

นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย หมายถึง บุคคลต่อไปนี้ คือ

1. นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต และนิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต ซึ่งกำลังศึกษาอยู่
ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2531
2. นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต และนิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต ซึ่งสำเร็จการศึกษา
แล้ว เมื่อปีการศึกษา 2530

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิตบัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การเลือกประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิตที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,161 คน และเข้าศึกษาในปีการศึกษา 2531 จำนวน 1,162 คน นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต ที่เข้าศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2530 จำนวน 29 คน และเข้าศึกษาปีการศึกษา 2531 จำนวน 34 คน รวมทั้งนิสิตระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตที่จบการศึกษาแล้ว เมื่อปีการศึกษา 2530 จำนวน 770 คน

2. การสร้างเครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือขึ้นโดยอาศัยแนวความคิดจากการศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตนักศึกษาที่มีผู้ทำไว้แล้ว นำมาสร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสองตอน คือ ตอนที่หนึ่ง เป็นภูมิหลังและปัญหาการเงิน ตอนที่สอง เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนิสิตบัณฑิตศึกษา ซึ่งตามรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของนิสิตรวม 10 ประเภท

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองบางส่วน และจัดส่งแบบสอบถามไปให้บางส่วนสำหรับนิสิตที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2530 และปีการศึกษา 2531 ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปให้ทางไปรษณีย์ทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่เป็นภูมิหลังและปัญหาการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percent) ของแต่ละรายการ

4.2 ข้อมูลที่เป็นค่าใช้จ่ายของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกตามคณะวิชา เพศ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา สถานภาพการทำงานและรายได้

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จำแนกตามเพศ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา สถานภาพการทำงานและรายได้โดยการทดสอบค่าที (t-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าใช้จ่ายระหว่างกลุ่มสาขาวิชา

โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยคอมพิวเตอร์ตามโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS (The Statistical Packages For Social Sciences)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจจะศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ใช้ในการวางแผนค่าใช้จ่ายในการเรียน เพื่อเตรียมตัวก่อนมาศึกษา
2. เป็นข้อมูลให้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ทบวงมหาวิทยาลัย ใช้เป็นส่วนประกอบในการวางแผนการศึกษาต่อไป

ลำดับขั้นตอนในการรายงานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งลำดับขั้นตอนในการรายงานการวิจัยออกเป็น 5 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวเหตุผลหรือทฤษฎีสมมติฐาน ขอบเขตของการวิจัย ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และลำดับขั้นตอนในการรายงานการวิจัย

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา แนวความคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก